

Mellékletek

1. sz. melléklet: Somogy vármegye archontológiája 1809 és 1830 között¹

Főispánok

Széchenyi Ferenc	1798–1811
Teleki László ²	1811–1821
Sigray József ³	1822–1830

Alispánok

Első

Csapody Gábor	1807–1813
Kovács Antal	1813–1824
Somssich Pongrácz ⁴	1824–1830
Czindery László ⁵	1830–1840

Másod-

Záborszky Mihály ⁶	1807–1809
Illés Ferenc ⁷	1809–1812
Kovács Antal	1812–1813
Somssich Miklós ⁸	1813–1815
Tallián Boldizsár ⁹	1816–1824
Sárközy István	1824–1836

¹ Archontológia összeállítva SML IV.1.b. Közgyűlés. 1806–1830. tisztújításokról szóló beszámolóit; valamint „Vármegyei fő- és alispánok.” In: REISZIG 1914b. alapján. Az 1830 utáni adatok nagyrészt a korabeli folyóiratirodalom biztosította: *Hirnök*, 1843. 2.; *Jelenkor*, 1833. 1-2.; *Jelenkor*, 1836. 1.; *Jelenkor*, 1840. 1-2. A dolgozat a megyegyűlés forrásanyagának óriás terjedelme miatt csak a restaurációkon tapasztalható hivatalváltozásokat dolgozta fel, a tisztválasztások közötti változásokról csak akkor tudósít, ha ezekről más dokumentumokból, szakirodalomból szerzett tudomást.

² Főispáni helytartó 1812 és 1813 között.

³ Főispáni helytartó 1822 és 1824 között.

⁴ Mandátuma lejártát nem várta meg, korábban lemondott országos politikai szerepvállalása miatt. L. többek között KAPOSI 2002. 79.

⁵ Megválasztva az 1830. augusztus 3-i megyegyűlésen. „Czindery László alispán.” In: REISZIG. 1914b.

⁶ 1809. május 15-én értesült Somogy vármegye arról, hogy idő előtt másodalispáni megbízatásáról lemondott, helyébe pedig egyúttal Illés Ferencet nevezte ki Széchenyi főispán. KOVÁCS 2021. 10.; SML IV.1.b. Közgyűlés. 1809. 348-349.

⁷ 1812. június 4-én hivatalviselés közben elhalálozott. ILLÉS, 1812. június 4.

⁸ Ideje korán mondott le másodalispáni titulusáról, indoklásában a családi gazdaságra való koncentrálásra hivatkozott. POLGÁR 2004. 41.; *Vasárnapi Ujság*, 1871. 2.

⁹ A megüresedett méltóságra a rendek öt választották meg az 1816. április 24-i közgyűlésen. POLGÁR 2004. 41.; SML IV.1.b. Közgyűlés. 1816. 1430.

Főszolgabírák

Babócsai járás

Országgh András	1808–1813
Somssich Pongrácz	1813–1817
Tallián György	1817–1824
Sárközy Lajos	1824–1840

Igali járás

Tallián Boldizsár ¹⁰	1806?–1816
Somogyi Ferenc	1816–1824
Siklóssy József ¹¹	1824–1836?

Kaposi járás

Bogyay Péter	1808–1817
Stephaics Gáspár	1817–1824
Szalay József	1824–1828
Bogyay Péter (újra)	1828–1833

Marcali járás

Véssey Mihály ¹²	1797?–1817?
Véssey Ferenc ¹³	1817?–1828
Hochreiter Ambrus	1828–1843

Szigeti járás

Igmándy Antal ¹⁴	1808–1818
Szekér József ¹⁵	1818–1822
Gaál József	1824–1833

Főadószedők

Sárközy István ¹⁶	1807–1815
------------------------------	-----------

¹⁰ Az 1806-ban már megerősítik a titulusban, elődjét két restauráció között váltotta.

¹¹ 1836-ban már mást választanak meg.

¹² 1797-ben már hivatalban találjuk a csurgói gimnázium alapítása idején (CSURGÓ 1894. 10.), ez az 1795-ös tisztújításhoz képest időközbeni változás. „Véssey (Vései).” In: BARANYAI 1914. szerint 1817-ig maradt hivatalban, de a vármegyei jegyzőkönyvek tanúsága szerint az ez évi tisztújítás alkalmával már nem ő töltötte be a tisztséget.

¹³ Már a restauráció előtt is a marcali járás főszolgabírája.

¹⁴ Főjegyzői kinevezése miatt lemondott. SML IV.1.b. Közgyűlés. 1818. 85.; POLGÁR 2004. 49.

¹⁵ Korábbi alszolgabíró, kinevezve Teleki főispán által. 1822-ben elhunyt, ezután üres a tisztség a következő restaurációig. SML IV.1.b. Közgyűlés. 1818. 1489.; POLGÁR 2004. 49.

¹⁶ Idő előtt megvált titulusától.

Stephaics Gáspár ¹⁷	1815–1818
Thulmon Pál ¹⁸	1818–1836?

Számvevők

Hunkár László	1808–1813
Roboz István ¹⁹	1813–1817?
Szalay Lajos ²⁰	1817?–1828
Lakics Zsigmond ²¹	1828–1843?

Első ügyészek

Szokolay Dániel	1808–1813
Csépán István	1813–1817
Siklóssy Viktor ²²	1817–1836?

Másodügyészek

László József	1808–1813
Somogyi Ádám	1813–1828
Szalay József ²³	1828–1836?

Főjegyzők

Somssich Miklós ²⁴	1808–1813?
Gyömörey József ²⁵	1813?–1814
Mérey László	1814–1818
Igmándy Antal	1818–1830
Sárközy Albert	1830–1836

Aljegyzők²⁶

¹⁷ Az 1817-es tisztújítás alkalmával Thulmon Pál választották meg főadószedőnek, de annak elfoglaltsága miatt a következő év elejéig hivatalban maradt.

¹⁸ Az 1836-os választás után már nem őt találjuk a hivatalban.

¹⁹ 1817-es tisztújításkor már nem viseli a hivatalt.

²⁰ Az 1817-es restauráció előtt is már a méltóságban találjuk.

²¹ Az 1843-as megyegyűlés alkalmával már biztosan leváltják.

²² Az 1836-os már biztosan mást választanak meg helyette.

²³ Ua.

²⁴ Az 1813-as tisztújításkor már nem főjegyző.

²⁵ A választás előtt már főjegyző.

²⁶ A fizetés nélküli tiszteletbeli aljegyzők nem szerepelnek a listán.

Gaál István ²⁷	1808?–1813
Gyömörey József ²⁸	1808?–1813?
Sárközy Albert ²⁹	1813?–1830
Bezerédy Pál ³⁰	1813–1817?
Czindery László	1813–1817
Bárány Boldizsár	1817–1824
Paiss Boldizsár	1824–1828
Bosnyák Benedek ³¹	1828–1836?

Alszolgabírák

Babócsai járás

Illés Károly	1808–1813
Sárközy Károly ³²	1808–1817?
Siklóssy József ³³	1813–1817?
Gaál József ³⁴	1817?–1824
Sárközy Lajos ³⁵	1817?–1824
Vasdinnyi József ³⁶	1824–1833?
Siklóssy Mátyás	1824–1828
Berzsenyi István ³⁷	1828–1833?

Igali járás

Somogyi Ferenc ³⁸	1800?–1817?
Roboz Benedek ³⁹	1806?–1817
Spissich Ignác ⁴⁰	1817?–1824
Antal György	1817–1824

²⁷ 1808-as restauráció előtt már aljegyző.

²⁸ Ua., illetve már az 1813-as tisztújítás előtt átvette a főjegyzőséget Somssich Miklóstól.

²⁹ 1813-as választásokon már aljegyzőként van jelen. Czindery László mellett fizetett tiszteletbeli másodaljegyző 1813 és 1817 között, annak elfoglaltsága, valamint fizetésről való lemondása miatt.

³⁰ Az 1817-es megyegyűlés előtt már nincs hivatalban.

³¹ Az 1836-os restauráción mást választanak meg a tisztségre.

³² Az 1817-es tisztválasztás idején már nem ő tölti be a titlust.

³³ Ua., a kaposi járásban találjuk alszolgabíróként ekkor.

³⁴ Az 1817-es megyegyűlés előtt már viseli a méltóságot.

³⁵ Ua.

³⁶ Az 1833-as tisztújításon már biztosan mást választanak meg.

³⁷ Ua.

³⁸ Az 1800-as megyegyűlés alkalmával már viseli a hivalt, 1817-ben pedig már nem al-, hanem főszolgabíró járásban a tisztújítás idején.

³⁹ Már az 1806-os restauráció előtt is betölti a pozíciót.

⁴⁰ Az 1817-es hivatalnokválasztás idején már megújítják alszolgabíróként.

Svastics István	1824–1836
Zichy János ⁴¹	1824–1833?

Kaposi járás

Stephaics Gáspár ⁴²	1800?–1817?
Szalay József	1808–1824
Siklóssy József ⁴³	1817?–1824
Bárány Boldizsár	1824–1828
Záborszky Imre ⁴⁴	1824–1836?
Berzsenyi Farkas ⁴⁵	1828–1836?

Marcali járás

Véssey Ferenc ⁴⁶	1806?–1811?
Tebery Antal ⁴⁷	1806?–1817
Somssich Pongrácz	1811–1813
Domaniczky Ferenc ⁴⁸	1813–1828?
Tallián József ⁴⁹	1817–1828?
Thassy Károly ⁵⁰	1828?–1833?
Véssey Antal ⁵¹	1828?–1840?

Szigeti járás

Szekér József ⁵²	1806?–1818
Sághy Antal	1808–1813
Mérey Gáspár	1813–1817
Mérey József	1817–1824
Sághy Antal (2x) ⁵³	1818?–1824
ifj. Bakó Farkas	1824–1828
Mérey Emánuel	1824–1828

⁴¹ 1833-ban már biztosan mást választ meg helyette a vármegye.

⁴² Az 1800-as megyegyűlés előtt már a tisztségben találjuk, 1817-re viszont már távozik, ekkor főadószedő.

⁴³ Az 1817-es l már hivatalban.

⁴⁴ 1836-ban más kerül az alszolgabírói székbe már biztosan a közgyűlés döntése alapján.

⁴⁵ Ua.

⁴⁶ 1806 előtt kerül pozícióba, 1811-ben már Somssich Miklóst találjuk ebben az alszolgabírói székben.

⁴⁷ Az 1806-os megyegyűlés már megújítja mandátumát.

⁴⁸ Az 1828-as restauráció előtt távozik hivatalából.

⁴⁹ Ua.

⁵⁰ 1828-ban már megújítják székében, 1833-tól biztosan nem ő viseli a címet.

⁵¹ 1828-ban már korábbi alszolgabíró, ebben a pozícióban 1833-tól nem találjuk.

⁵² Az 1806-os restauráció előtt szerzett mandátumot, 1818-ban főszolgabíróságra lép.

⁵³ Szekér József 1818-as főszolgabírói kinevezését követően hívják vissza a nyugdíjból a következő tisztújítás ideig.

Tallián János ⁵⁴	1828–1836?
Spissich Lajos ⁵⁵	1828–1833?

⁵⁴ 1836-tól nem őt találjuk a méltóságban már biztosan.

⁵⁵ 1833-as tisztválasztást követően biztosan nem ő a járás alszolgabírája.

2. sz. melléklet: Somogy vármegye 1809 és 1830 közötti tisztikarának névjegyzéke

Név	Vármegyei hivatal	Országos hivatal	Egyéb hivatal
Antal György	igali alszolgabíró (1817–24)	-	insurgens gyalogos főhadnagy (1809)
Bakó Farkas (ifj.)	szigeti alszolgabíró (1824–28)	-	-
Bárány Boldizsár	kaposi alszolgabíró (1824–28), aljegyző (1817–24)	-	-
Berzsényi Farkas	első alispán (1849-ben, Noszlopy alatt), kaposi alszolgabíró (1828–35)	-	Somogyi Külső Esperesség egyik világi ülnöke (1844), esküdt (1826–28)
Berzsényi István	babócsai alszolgabíró (1828–33?)	-	babócsai aladószedő (1824?–28)
Bezerédy Pál	aljegyző (1813–1817 előtt)	-	levéltáros (1828–46)
Bogyay Péter	kaposi főszolgabíró (1808–17, '28-'33), kaposi alszolgabíró (1804–08)	-	kolerabiztos (1830), tiszteletbeli ügyész (1804 előtt)
Bosnyák Benedek	igali alszolgabíró (1836?–46?), aljegyző (1828–36?)	-	tiszteletbeli aljegyző (1824 előtt–1828)
Czindery László	első alispán (1830–40), országgyűlési követ (1825–27, 1830, 1832–34), aljegyző (1813–17)	főispán, majd császári biztos (Somogy, 1845–48, '49 jan.–ápr.), főispáni helytartó (Vas, 1842–45)	-
Csapody Gábor	első alispán (1807–13), országgyűlési követ (1807), másodalispán (1806–07), igali főszolgabíró (1790 előtt–1800)	tanácsos (1812 előtt)	"koronaőr" főhadnagy (1790)
Csepán István	első ügyész (1813–17)	-	belső-somogyi református egyházmegye gondnoka (1798–1830), csurgói iskola alkurátora, ügyész (1798 után)
Domaniczky Ferenc	marcali alszolgabíró (1813–1828 előtt)	-	-

Gaál István (gyulai)	aljegyző (1808–1813)	-	-
Gaál József (alsószilvágyi)	szigeti főszolgabíró (1824–33), babócsai alszolgabíró (1817 előtt–1824)	-	-
Gyömörey József	főjegyző (1813 előtt–1814), aljegyző (1808–1813 előtt)	-	másodügyész Zalában (1802?–06)
Hochreiter Ambrus	marcali főszolgabíró (1828–43)	-	(pozsonyi földesúr)
Hunkár László	számvevő (1808–13), igali alszolgabíró (1790 előtt–1794 előtt)	-	"koronaőr" alhadnagy (1790), kanizsai/marcali biztos (1794?–96?)
Igmándy Antal	főjegyző (1818–30), országgyűlési követ (1812), szigeti főszolgabíró (1808–18), szigeti alszolgabíró (1806 előtt–08)	Kőszegi kerület táblán ülnök (1830–42 után)	-
Illés Ferenc	másodalispán (1800–05, '09–12), országgyűlési követ (1808), főjegyző (1798 előtt–1800), kaposi főszolgabíró (1790 előtt–1795), alszolgabíró	-	esküdtt
Illés Károly	babócsai alszolgabíró (1808–13), másodügyész (1800 után–1806)	-	-
Kovács Antal	első alispán (1813–24), másodalispán (1805–06, 1811–13), országgyűlési követ (1796)	tanácsos (1817 előtt)	"koronaőr" zászlótartó (1790)
Lakics Zsigmond	számvevő (1828–43?)	-	levéltáros (1820–27)
László József	másodügyész (1808–13)	-	-
Mérey Emánuel	szigeti alszolgabíró (1824–28)	-	inszurgens (1809)
Mérey Gáspár	szigeti alszolgabíró (1813–17)	-	-
Mérey József	első alispán (1848, 1860–61), másodalispán (1840–48), kaposi főszolgabíró (1836–40), szigeti főszolgabíró (1833?–36?), szigeti alszolgabíró (1817–24)	-	-

Mérey László	főjegyző (1814–18)	-	(nem él a vármegyében)
Ország András	babócsai főszolgabíró (1808–13), babócsai alszolgabíró (1801 után–08)	-	inszurgens alhadnagy (1797)
Paiss Boldizsár	aljegyző (1824–28)	-	ügyvéd (1828 után)
Roboz Benedek	igali alszolgabíró (1806 előtt–1817)	-	igali esküdt (1800–1806 előtt)
Roboz István	számvevő (1813–17?)	-	babócsai biztos (1800?)
Sághy Antal	szigeti alszolgabíró (1808–13, 1818 után–1824)	-	szigeti esküdt (1800?–08)
Sárközy Albert	első alispán (1840–48), másodalispán (1836–40), országgyűlési követ (1832–36), főjegyző (1830–36), aljegyző (1813 előtt–1830)	főispán, kormánybiztos (Somogy, 1848)	belső somogyi református egyházmegye gondnoka (1830–60), kolerabiztos (1830)
Sárközy István	másodalispán (1824–36), babócsai főszolgabíró (1794–1801), főadószedő (1788–94, 1807–15), aljegyző (1785)	tanácsos (1837)	belső-somogyi református egyházmegye gondnoka (1793–1845), "koronaőr" alhadnagy (1790), élelmezési biztos a török háborúban (1788), ellenőr (1786)
Sárközy Károly	babócsai alszolgabíró (1808–1817 előtt)	-	-
Sárközy Lajos	babócsai főszolgabíró (1824–40), babócsai alszolgabíró (1817 előtt–1824)	-	inszurgens őrmester, főhadnagy (1809)
Siklóssy József	igali főszolgabíró (1824–36?), kaposi alszolgabíró (1817–24), babócsai alszolgabíró (1813–1817 előtt)	-	-
Siklóssy Mátyás	babócsai alszolgabíró (1824–28)	-	babócsai esküdt (1817?–24)
Siklóssy Viktor	első ügyész (1817–36?)	-	tiszteletbeli aljegyző (1800?)
Somogyi Ádám	másodügyész (1813–28)	-	-
Somogyi Ferenc	igali főszolgabíró (1816–24), igali alszolgabíró (1800 előtt–16)	-	-

Somssich Miklós	másodalispán (1813–15), országgyűlési követ (1811–12, '30, '32–36, '39–40), főjegyző (1808–1813 előtt), aljegyző (1806–1808)	-	árvaszéki elnök (1817–46), kolerabiztos (1831)
Somssich Pongrác	első alispán (1824–30), országgyűlési követ (1825–27), babócsai főszolgabíró (1813–17), kaposi alszolgabíró (1811–13)	kamarás, belső titkos tanácsos (1841), főispán (Baranya, 1836), személynök (1833), főispáni helytartó (Pest, 1832), alnádor (1830)	-
Spissich Ignác	igali alszolgabíró (1817 előtt–1824)	-	-
Spissich Lajos	szigeti alszolgabíró (1828–33?)	-	-
Stephaics Gáspár	kaposi főszolgabíró (1817–24), főadószedő (1815–18), kaposi alszolgabíró (1800–15)	-	-
Svastics István	igali főszolgabíró (1836–40), igali alszolgabíró (1824–36)	-	-
Szalay József	másodügyész (1828–36?), kaposi főszolgabíró (1824–28), kaposi alszolgabíró (1808–24)	-	tiszteletbeli aljegyző (1824)
Szalay Lajos	számvevő (1817?–28, 1806 előtt–1808)	-	-
Szekér József	szigeti főszolgabíró (1818–22), szigeti alszolgabíró (1806 előtt–1818), babócsai alszolgabíró (1800?–1806 előtt)	-	-
Szokolay Dániel	első ügyész (1808–13), aljegyző (1806?–08)	-	kolerabiztos (1830) levéltáros (1804–13), esküdt (1798?), iskolamester Hedrehelyen (1798?)
Tallián Boldizsár	másodalispán (1816–24), igali főszolgabíró (1806 előtt–1816)	kamarás (1816)	-
Tallián György	babócsai főszolgabíró (1817–24), babócsai	-	kolerabiztos (1830)

	alszolgabíró (1806 előtt–08)		
Tallián János	első ügyész (1836–49), országgyűlési küldött (1843–44), szigeti alszolgabíró (1828–36?)	királyi ítélő tábla bírója (Sopron, 1858), császári biztos (1849)	-
Tallián József	marcali alszolgabíró (1817–1828 előtt)	-	-
Tebery Antal	marcali alszolgabíró (1806 előtt–1817), igali alszolgabíró (1800–1806 előtt)	-	-
Thassy Károly	szigeti főszolgabíró (1833–43), marcali alszolgabíró (1828 előtt–1833)	-	-
Thulmon Pál	főadószedő (1818–36?)	-	kaposi aladószedő (1813 előtt–1818)
Vasdinnyi József	babócsai alszolgabíró (1824–33?)	-	babócsai esküdt (1817?–24)
Véssey Antal	marcali alszolgabíró (1828 előtt–1840?)	-	-
Véssey Ferenc	marcali főszolgabíró (1817 előtt–1828), marcali alszolgabíró (1806–1811 előtt)	-	tiszteletbeli aljegyző (1800?)
Véssey Mihály	marcali főszolgabíró (1797?–1817 előtt), kanizsai/marcali alszolgabíró (1795–1797?)	-	-
Záborszky Imre	főadószedő (1836–46?), kaposi alszolgabíró (1824–36?)	-	úti biztos (1817?), uradalmi ügyész (1823?)
Záborszky Mihály	másodalispán (1807–09), kaposi főszolgabíró (1800–07), kaposi alszolgabíró (1795–1800)	-	"koronaőr" alhadnagy (1790)
Zichy János	igali alszolgabíró (1824–33?)	-	-

3. sz. melléklet: Az 1813-as somogyi tisztújítás jelöltjeinek birtokosi háttere az 1814-es vármegyei birtokösszeírás alapján (a kataszteri hold adatok egész számra kerekítve)

Alszolgabírói jelöltek birtokosi háttere			
Név	Tisztség	Birtokméret (kh)	Megjegyzés
Antal György	kaposi, igali alszolgabírójelölt	1642	osztatlan örökség
Domaniczky Ferenc	megválasztott marcali alszolgabíró	1932	apai birtok
Gaál József	kaposi, szigeti, babócsai alszolgabírójelölt	1742	anyai birtok
Gussics József	igali alszolgabírójelölt	Nem ismert	
Illés Károly	korábbi babócsai alszolgabíró és -jelölt	144	
Mérey Gáspár	megválasztott szigeti alszolgabíró	1470	apai birtok
Roboz Benedek	megválasztott igali alszolgabíró	159	
Roboz István	babócsai alszolgabírójelölt	N. i.	
Sághy Antal	korábbi szigeti alszolgabíró és -jelölt	233	
Sárközy Albert	kaposi alszolgabírójelölt	2045	apai birtok
Sárközy Károly	megválasztott babócsai alszolgabíró	1148	
Sárközy Lajos	babócsai alszolgabíró jelölt	135	
Siklóssy József	megválasztott babócsai alszolgabíró	96	anyai
Simon Imre	igali alszolgabírójelölt	90	
Somogyi Ádám	szigeti alszolgabírójelölt	476	apósi birtok (Mérey Ignác)
Somogyi Ferenc	megválasztott igali alszolgabíró	90	anyai birtok
Somssich Pongrácz	korábbi marcali alszolgabíró és -jelölt	9278	
Stephaics Gáspár	marcali alszolgabírójelölt, megválasztott kaposi alszolgabíró	943	
Szalay József	megválasztott kaposi alszolgabíró	604	apai birtok
Szekér József	megválasztott szigeti alszolgabíró	N. i.	
Tallián István	kaposi alszolgabírójelölt	4971	apai birtok
Tallián József	marcali alszolgabírójelölt	4971	apai birtok
Tebery Antal	megválasztott marcali alszolgabíró	N. i.	
Átlagos birtokméret		1693	

Főszolgabírói jelöltek birtokosi háttere			
Név	Tisztség	Birtokméret (kh)	Megjegyzés
Bogyay Péter	kaposi főszolgabíró	1690	testvérel közös birtok
Csépán István	babócsai főszolgabírójelölt	Nem ismert	
Gaál István	igali főszolgabírójelölt	4775	
Guáry József	kaposi főszolgabírójelölt	690	
Gyömörey József	kaposi főszolgabírójelölt	558	apai birtok
Igmándy Antal	szigeti főszolgabíró	2331	
Kovács István	babócsai főszolgabírójelölt	391	
báró Majthényi Antal	igali főszolgabírójelölt	1394	testvérel közös birtok
Országgh András	korábbi babócsai főszolgabíró és -jelölt	9087	osztatlan örökség
Roboz Benedek	igali főszolgabírójelölt	159	
Somogyi Ferenc	igali főszolgabírójelölt	90	anyai birtok
Somssich Pongrácz	megválasztott babócsai főszolgabíró, szigeti -jelölt	9278	
Stephaics Gáspár	marcali, kaposi főszolgabírójelölt	943	
Szekér József	szigeti főszolgabírójelölt	N. i.	
Széky András	szigeti főszolgabírójelölt	N. i.	
Tallián Boldizsár	megválasztott igali főszolgabírójelölt	2559	apai birtok
Tebery Antal	marcali főszolgabírójelölt	N. i.	
Véssey Ferenc	marcali főszolgabírójelölt	4002	
Véssey Mihály	marcali főszolgabíró	1121	
<u>Átlagos birtokméret</u>		2604	

Vármegyei főhivatalokra jelöltek birtokosi háttere			
Név	Tisztség	Birtokméret (kh)	Megjegyzés
Árway József	főszámvevőjelölt	884	apai birtok
Bezerédy Pál	kinevezett első aljegyző	N. i.	
Czindery László	kinevezett másodaljegyző	13780	
Csépán István	megválasztott főügyész	N. i.	
Fejes Márton	másodügyészjelölt	N. i.	
Guáry József	főadószedő-jelölt	690	
Gyömörey József	kinevezett főjegyző	558	apai birtok
Hunkár László	korábbi főszámvevő	5	
László József	főügyészjelölt, korábbi másodügyész	180	
Paiss Antal	főadószedő-jelölt, főszámvevőjelölt	52	
Roboz István	megválasztott főszámvevő	N. i.	
Sárközy Albert	kinevezett másodaljegyző	2045	apai birtok
Sárközy István	megválasztott főadószedő	2045	
Sárközy Lajos	másodügyészjelölt	135	
Somogyi Ádám	másodügyészjelölt	476	apósi birtok (Mérey Ignác)
Spissich Sándor	főadószedő-jelölt	2061	
Szokolay Dániel	korábbi főügyész	194	
Véssey Ferenc	főadószedő-jelölt	4002	
<u>Átlagos birtokméret</u>		1936	

Alispáni jelöltek birtokosi háttere			
Név	Tisztség	Birtokméret (kh)	Megjegyzés
Bogyay Péter	másodalispánjelölt	1690	testvérrel közös birtok
Boronkay György	másodalispánjelölt	8656	osztatlan örökség
Csák József	első alispán jelölt	1828	
Csapody Gábor	megválasztott első alispán, de jelöltségről lemond	8959	
Horváth Imre	első alispánjelölt	5476	
Igmándy Antal	másodalispán jelölt	2331	
Jankovics Ferenc	másodalispán jelölt	6866	
Kiss Ignác	első alispán jelölt	19010	
Kovács Antal	megválasztott első alispán, másodalispán jelölt	4475	
Nedeczky Rudolf	másodalispán jelölt	5166	
Sárközy István	első alispán jelölt	2045	
Somssich Miklós	megválasztott másodalispán	9780	
Tallián Boldizsár	másodalispán jelölt	2559	apai birtok
Véssey Mihály	másodalispán jelölt	1121	
<u>Átlagos birtokméret</u>		5711	

4. sz. melléklet: Somogy vármegye tisztújítással járó közgyűlései 1808 és 1830 között.

	Dátum	Típus	Elnököl	Titulus
1	1808. augusztus 8.	tisztújítás	Széchenyi Ferenc	főispán
2	1813. augusztus 23.	tisztújítás	Teleki László	főispán
-	1816. április 24.	másodalispán-választás		
3	1817. október 8.	tisztújítás	Sigray József	főispáni helytartó
4	1824. május 3-6.	tisztújítás		főispán
5	1828. június 30.	tisztújítás		
-	1830. augusztus 3.	első alispán-választás		

5. sz. melléklet: Az alispánok és főszolgabírók hivatali előéletének megléte (vagy azok hiánya) méltóságszerzésük időpontjában – Somogy 1705 és 1800 között⁵⁶

	Első alispán	Másodalispán	Főszolgabíró
Hivatali előzménnyel	7/9 (78%)	4/8 (50%)	18/32 (56%)
Hivatali előzmény nélkül	2/9 (22%)	4/8 (50%)	14/32 (44%)

6. sz. melléklet: Az alispánok és főszolgabírók hivatali előéletének megléte (vagy azok hiánya) méltóságszerzésük időpontjában – Somogy 1808 és 1830 között⁵⁷

	Első alispán	Másodalispán	Főszolgabíró
Hivatali előzménnyel	4/4 (100%)	5/5 (100%)	12/16 (75%)
Hivatali előzmény nélkül	0/0 (0%)	0/0 (0%)	4/16 (25%)

7. sz. melléklet: Az alispánok és főszolgabírók hivatali előéletének megléte (vagy azok hiánya) méltóságszerzésük időpontjában – Zala 1808 és 1830 között⁵⁸

	Első alispán	Másodalispán	Főszolgabíró
Hivatali előzménnyel	4/4 (100%) ⁵⁹	4/5 (80%)	16/22 (73%)
Hivatali előzmény nélkül	0/4 (0%)	1/5 (20%)	6/22 (27%)

⁵⁶ Adatok átvéve SZIJÁRTÓ 2010. 447. Szijártó ebben a táblázatban csak a somogyi közgyűlési jegyzőkönyv ekből kiolvasható hivatali előzményeket, pályafutásokat vizsgálta, így előfordulhat, hogy egyes személyek más vármegyékben korábban már viseltek méltóságot. Miután néhány kivételtől (pl. Zalától vagy Pesttől) eltekintve korszakunk vármegyéinek teljes archontológiája nem került még felállításra, így a törvényhatóságok határain átnyúló kutatások a legtöbb esetben nem lehetségesek. Emiatt e dolgozat és annak vizsgálódásai is nagyrészt csak somogyi adatokra tudnak támaszkodni.

⁵⁷ Saját kutatás SML IV.1.b. Közgyűlés 1808–1830. felhasználásával.

⁵⁸ MOLNÁR 2000. zalai archontológiája alapján.

⁵⁹ Szegedy Ferenc (1786–1848), zalai első alispán (1815–19) személyénél sem szerepel semmiféle előzetes méltóság MOLNÁR 2000.-ben, azonban a szerző egy másik munkájából (MOLNÁR 2003. 176-178.) kiderül, hogy a férfi 1804-től a vármegye tiszteletbeli aljegyzője, majd 1806-tól a szántói járás alszolgabírája volt.

8. sz. melléklet: Az alispánok és főszolgabírók hivatali előéletének megléte (vagy azok hiánya) méltóságszerzésük időpontjában – Pest 1808 és 1830 között⁶⁰

	Első alispán	Másodalispán	Főszolgabíró
Hivatali előzménnyel	4/4 (100%)	5/5 (100%)	18/25 (72%)
Hivatali előzmény nélkül	0/4 (0%)	0/5 (0%)	7/25 (28%)

9. sz. melléklet: Az alispánok és főszolgabírók hivatali előéletének megléte (vagy azok hiánya) méltóságszerzésük időpontjában – Békés 1808 és 1830 között⁶¹

	Első alispán	Másodalispán	Főszolgabíró
Hivatali előzménnyel	2/2 (100%)	2/2 (100%)	4/4 (100%)
Hivatali előzmény nélkül	0/2 (0%)	0/2 (0%)	0/4 (0%)

10. sz. melléklet: Somogy vármegye 1808 és 1828 közötti tisztújításain szereplő jelöltek száma és azok aránya a betölthető 16, illetve 21 darab⁶² hivatalhoz képest⁶³

Restauráció éve	Jelöltek száma	Jelölt/Hivatal
1808	114	7,1
1813	81	5,1
1817	98	6,1
1824	78	3,7
1828	71	3,8

11. sz. melléklet: Somogy vármegye 1808 és 1828 közötti tisztújításain az egyes hivatalokra kandidálók száma összesen, illetve tisztújításonként átlagosan⁶⁴

Tisztség	Jelöltszám	Jelölt/Tisztújítás
Első alispán	24	4,8
Másodalispán	30	6

⁶⁰ SCHRAMEK 2016. Pest megyei archontológiája alapján.

⁶¹ HÉJJA 2009. Békés megyei archontológiája alapján. Érdemes megjegyezni, hogy a békési tisztikar összetétele jelentősen eltér a már vizsgált többi törvényhatóságétól. Ennek oka elsősorban a vármegye méretében keresendő, amely mindössze csupán két járásból állt, a másodalispáni tisztséget pedig csak 1819-ben hozták létre. (Korábban ideiglenes jelleggel kineveztek ugyan helyettes alispánokat a „rendes” alispán távolléte vagy akadályozottsága esetén, de ezek csak korlátozott idejű és hatáskörű megbízatások voltak.)

⁶² Két alispán, egy főadószedő, egy számvevő, két ügyész (egy fő- és egy alügyész), valamint öt főszolgabíró. A vármegye tíz alszolgabíróját ebben a számításban csak ötnak veszi a kutatás az 1808-as, 1813-as, illetve az 1817-es restaurációk esetén, mivel járásonként csupán egy-egy választást tartottak, azaz egyszerre jelölték ki a rendek az adott terület mindkét alszolgabíróját (összesen tehát 16 külön választási aktusra került sor). Ez a rendszer 1824-re megváltozott. Járásonként az első és második számú alszolgabíró már külön választották meg (21 választási esemény). Fontos továbbá megjegyezni, hogy a fő-, illetve aljegyzőket közvetlenül a főispán nevezte ki mindenféle jelölés nélkül, így esetükben kandidálásról nem beszélhetünk, csoportjukat kivételesen figyelmen kívül hagyja a vizsgálatrés.

⁶³ SML IV.1.b. Közgyűlés 1808–1828. alapján, egy tizedesjegyig kerekítve.

⁶⁴ SML IV.1.b. Közgyűlés 1808–1828. alapján, egy tizedesjegyig kerekítve.

Főadószedő	29	5,8
Számvevő	16	3,2
Első ügyész	24	4,8
Másodügyész	25	5
Főszolgabíró	133	5,3
Alszolgabíró	154	6,2

12. sz. melléklet: Somogy vármegye hivatalviselő elitjének birtokosi háttere az 1813-as restauráció, valamint az 1814-es birtokösszeírás alapján⁶⁵

Alszolgabírák				
Birtoknagyság	Jelöltek (22 fő)		Megválasztottak (10)⁶⁶	
Nem ismert	4/22	18%	2/10	20%
500 hold alatt	8/22	36%	3/10	30%
500-5000 hold	9/22	41%	5/10	50%
5000 hold felett	1/22	5%	-	
Főszolgabírák				
Birtoknagyság	Jelöltek (19)		Megválasztottak (5)⁶⁷	
Nem ismert	4/19	21%	-	
500 hold alatt	3/19	16%	-	
500-5000 hold	10/19	52%	4/5	80%
5000 hold felett	2/19	11%	1/5	20%
Főadószedők, számvevők, ügyészek, jegyzők				
Birtoknagyság	Jelöltek (18)		Megválasztottak (8)⁶⁸	
Nem ismert	4/18	22%	3/8	37%
500 hold alatt	6/18	33%	1/8	13%
500-5000 hold	7/18	39%	3/8	37%
5000 hold felett	1/18	5%	1/8	13%
Alispánok				
Birtoknagyság	Jelöltek (14)		Megválasztottak (3)⁶⁹	
Nem ismert			-	
500 hold alatt			-	
500-5000 hold	7/14	50%	1/3	33%
5000 hold felett	7/14	50%	2/3	67%

⁶⁵ Adatgyűjtés forrásai: „Birtokösszeírás 1814-ben.” In: BARANYAI 1914.; valamint SML IV.1.b. Közgyűlés 1813. 695-709. Az adatbázisban szereplő személyek listájához l. a 3. számú melléklet táblázatait.

⁶⁶ Járasonként (Somogyban ezek száma ekkor öt) két-két darab alszolgabíró került megválasztásra.

⁶⁷ Járasonként egy-egy főszolgabíró.

⁶⁸ Nyolc darab vármegyei méltóságot vizsgált meg a kutatás ebben a kategóriában: a főadószedőit, a főszámvevőit, az első ügyészi, a másodügyészi, a főjegyzőit, valamint az első és másodaljegyzőit (utóbbiból kettő darabot is kineveztek 1813-ban, egy rendest és egy tiszteletbelit).

⁶⁹ Alapvetően egy első-, illetve egy másodalispán személyéről döntöttek vármegyék restaurációik során. Azonban 1813-ban a megválasztott és korábban is a tisztséget viselő Csapody Gábor első alispán nem vállalt egy újabb ciklust romló egészségügyi állapota miatt, így meg kellett ismételni a procedúrát Somogyban. Ezúttal Kovács Antal másodalispán diadalmaskodott, akinek a megüresedett helyéről azonban szintén voksolást kellett tartani. A hivatalt végül Somssich Miklós foglalhatta el. Így technikailag három alispánt is választottak e tisztújítás alkalmával a somogyi rendek, de értelem szerint csak ketten viseltek hivatalt a következőkben.

13. sz. melléklet: A vizsgálatba bevont 1808 és 1830 közötti somogyi tisztségviselők hivatali előlépése⁷⁰

Milyen tisztségből milyen másik lett?	országos méltóság ⁷¹	alispán	főszolgabíró	főadószedő	számvevő	ügyész	főjegyző	alszolgabíró	egyéb
első alispánok	2	-	-	-	-	-	-	-	-
másodalispánok	-	4 ⁷²	-	-	-	-	-	-	1 ⁷³
főszolgabírók	2	5	-	-	-	1	1	-	-
főadószedők	-	1	1	-	-	-	-	-	-
számvevők	-	-	2	-	-	-	-	-	-
első ügyészek	1	-	-	-	-	-	-	-	-
másodügyészek	-	-	-	-	-	-	-	1	-
főjegyzők	2	2	-	-	-	-	-	-	1 ⁷⁴
aljegyzők	2	4	1	1	1	1	3	2	1 ⁷⁵
alszolgabírák	3	5	19	2	-	2	2	-	-

⁷⁰ Az 1808 és 1830 között Somogyban hivatalt viselt személyek teljes pályája kiterjesztve, a 2. sz. melléklet névjegyzéke alapján.

⁷¹ Az „országos méltóság” kifejezést tágan értelmezem. Minden olyan hivatalt ide sorolok, amely a hagyományos vármegyei tisztikar struktúráján kívül állt, nem a vármegyei rendjei által került megválasztásra.

⁷² Másodalispánságról első alispánságra emelkedések.

⁷³ Somssich Miklós másodalispáni és főjegyzői tevékenysége után a vármegye árvaszékének elnökeként szolgálta a közt 1817-től egészen 1846-ig

⁷⁴ Ua.

⁷⁵ Bezerédy Pál aljegyzőségét követően a vármegye levéltárosi tisztségébe került, amelyet 1828 és 1846 között viselt.

14. sz. melléklet: Azon 1808 és 1830 közötti somogyi tisztségviselők listája, akik országos méltóságokra jutottak pályájuk során⁷⁶

Név	Legmagasabb vármegyei hivatal	Legmagasabb országos hivatal	Birtok (kh)
Czindery László	első alispán (1830–40)	főispán, majd császári biztos (Somogy, 1845–48, '49 jan.–ápr.)	13780
Csapody Gábor	első alispán (1807–13)	tanácsos (1812 előtt)	8959
Igmándy Antal	főjegyző (1818–30)	Kőszegi kerület táblán ülnök (1830–44)	2331
Kovács Antal	első alispán (1813–24)	tanácsos (1819/1820)	4475
Sárközy Albert	első alispán (1840–48)	főispán, kormánybiztos (Somogy, 1848)	2045 ⁷⁷
Sárközy István	másodalispán (1824–36)	tanácsos (1837)	
Somssich Pongrácz	első alispán (1824–30)	kamarás, belső titkos tanácsos (1841-től), főispán (Baranya, 1836)	9278
Tallián Boldizsár	másodalispán (1816–24)	kamarás (1815)	2559 ⁷⁸
Tallián János	első ügyész (1836–49)	királyi ítélő tábla bírója (Sopron, 1858), császári biztos (1849)	4971 ⁷⁹

15. sz. melléklet: Záborszky Mihály életrajza.

1764-ben született egy Verőce melletti kis faluban, római katolikus szülők gyermekeként.⁸⁰ Visszatérve Záborszky Mihály személyére, Nagy és Kempelen közléséből tudjuk, hogy családja ősi, Turóc vármegyei eredetű, de a 18. századra már több ág is elszármazott Felső-Magyarországról. Ezek közül minden bizonnyal a zalaihoz tartozott a későbbi másodalispán rokonsága – somogyi ősökkel nem rendelkező, új betelepülőkről van szó tehát. Mihály apja, László, nem sokkal fia születése után költözhetett a Dráva másik oldalára, 1767-ben táblabírói címet szerzett a vármegyében, míg a család nemességét 1771-ben hirdették ki hivatalosan is Somogyban. 1776-ban a rokonság igazoltan Csokonyavisonta, Edde és Várda földesurai között szerepelt. Mihály hivatali előmenetele 1790-től követhető nyomon a forrásokban – ekkor még sikertelenül pályázott alszolgabírói pozícióra. Öt évvel később azonban már pontosan ebben a pozícióban találjuk meg a jegyzőkönyvekben. A vármegye közgyűlése 1800-ban a kaposvári járás főszolgabírójaként ismerte el – e titulust pedig egészen 1807-es másodalispánná választásáig sikeresen megtartotta. 1808-ban tisztségében megújították miután az első alispáni választáson vereséget szenvedett, de alig egy évvel később Széchényi főispánhoz utazva

⁷⁶ Lista összeállítva a dolgozat mellékletében szereplő méltóságviselő névjegyzék alapján. Birtokadatok átvéve: „Birtokösszeírás 1814-ben.” In: BARANYAI 1914.

⁷⁷ Sárközy Albert esetén értelem szerint apai birtok.

⁷⁸ Apai birtok.

⁷⁹ Nagyapai birtok.

⁸⁰ Keresztelési anyakönyvhöz l. ZÁBORSZKY, 1764. szeptember 26.

személyesen mondott le vármegyei címéről.⁸¹ 1814-ben még élt – ekkor 1993 holdas birtok tulajdonosa. Fiai közül Imre⁸² és Alajos⁸³ is tovább vitte hivatalviselést a családban (klasszikus minta) – előbbi alszolgabíróként, főadószedőként, utóbbi a vármegye táblabírájaként és országgyűlési képviselőjeként.⁸⁴

16. sz. melléklet: Kovács Antal életrajza.

A római katolikus Kovács Antal 1752-ben született Nagybajomban.⁸⁵ Családja – amely egyes helyeken Gyergyevics néven szerepel a „dinasztiaalapító” Gergely után – 1686-ban szerzett címereslevelet. Ennek kihirdetése ugyan még Zalában történt, de alig egy nemzedékkel később a família tagjai beházasodtak Somogyba. A Koroknai-örökségből megszerezték Nagybajom és Pusztakovácsi környékét, majd aktív szerepet vállaltak a vármegye közéletében. A rokonságban két szigeti és egy kaposi főszolgabíró is bizonyíthatóan felfedezhető. Antal hivatali karrierje 1774-ben indulhatott, amikor is sikertelenül pályázott alszolgabírónak Kaposvárotra. Antal lelkesedését nem törhette le a kudarc hosszú távon, mert táblabíróként 1796-ban elérte országgyűlési követé választását,⁸⁶ majd pedig korábbi céljainál merészebb tervekkel vághatott neki az 1800-as tisztújításnak. Az első- és másodalispáni választáson is érdekelt volt személye. Jelöltségét viszont ezúttal sem tudta címre váltani. A sorozatos fiaskókon végül 1805-re sikerült túllendülnie, amikor is másodalispánként találkozhatunk személyével a vármegyei iratokban. „Regnálása” viszont nem tartott sokáig, pozícióját az 1806-os restauráció során, az első adandó alkalommal elvesztette. Az újabb, hosszú éveken át elhúzódó mellőzöttsége⁸⁷ 1811-ben ért

⁸¹ Záborszky resignatioja mögött feltehetőleg az 1809-es inszurrekció során megnövekedhetett alispáni terhek állhattak. Személye a vármegyei közgyűlés jegyzőkönyveiben továbbra is állandó szereplő maradt lemondását követően, de újabb hivatalt már nem viselt a későbbiek folyamán. KOVÁCS 2021. 10.; SML IV.1.b. Közgyűlés. 1809. 348-349.

⁸² Záborszky Imre (1798–1856), kaposi járásban másod, majd első alszolgabíró, 1828-ban főszolgabírójelölt, 1833-ban al-, 1836-tól főadószedő. Személyéről a családról szóló munkákban nincs adat a genealógián kívül, így l. *Jelenkor* 1833. 713, 714.; *Jelenkor*, 1836. 393.; SML IV.1.b. Közgyűlés 1824. 233-255.; 1828. 650-677.; ZÁBORSZKY, 1798. október 27.; ZÁBORSZKY, 1856. szeptember 13.

⁸³ Záborszky Alajos (1805–1862), reformkori ügyvéd, publicista, politikus. 1848/49-ben országgyűlési képviselő és jegyző, majd miniszteri titkár, tanácsos, kormány megbízott. Haynau-i megtorlásokat csak romló egészségügyi állapota miatt élte túl.

⁸⁴ „Birtokösszeírás 1814-ben.” „Somogyi törzsozók és kihirdetett nemes családok.” „Záborszky (Záborfalvi).” In: BARANYAI 1914.; „Záborszky (zábori).” In: KEMPELEN 1911-1915.; „Záborszky család.” In: NAGY 1857-1868.; „Edde.” „Somogyvisonta.” „Várda.” In: REISZIG 1914a.; SML IV.1.b. Közgyűlés 1766–67. 941-962.; 1790. 1-9.; 1795. 1-14.; 1800. 347-349.; 1808. 587-600.; 1809. 348-349.

⁸⁵ A kereszteleési anyakönyvhöz l. KOVÁCS, 1752. április 14.

⁸⁶ Czindery Pál első követ nem vehetett részt a diétán udvarellenes izgatás vágyja miatt, így Kovács volt a vármegye egyetlen küldöttje. Kovács Czinderyhez hasonlóan a megyei ellenzék soraiból került, különösebb hivatali előzmények nélkül történté választását feltehetőleg a közgyűlésen tapasztalható vezetőikkel szembeni elégedetlen közhangulatnak köszönhető. „Somogy sérelmi politikája.” In: REISZIG 1914b.

⁸⁷ Az 1808-as tisztújításra is indult az alispáni választásokon, de törekvései ismét sikertelenek maradtak. L. SML IV.1.b. Közgyűlés 1808. 587-600.

véget. Illés Ferenc elhalálozásával ismét másodalispán lett, majd Csapody Gábor visszavonulása után 1813-ban első alispánná választották meg Kovácsot, amely hivatalában 1817-ben meg is újították, mandátumát pedig – miután az udvar 1820-ban szolgálatait tanácsosi kinevezéssel honorálta – egészen 1824-ig kitöltötte. Ekkor időskorára hivatkozva nem pályázott újra. Ezután személyével nem találkozunk a vármegyei közéletben, 1833-ban hunyt el. Az 1814-es birtokösszeírásban – amely első alispáni tevékenysége alatt történt – 4475 holdnyi földterület szerepelt a neve alatt. Gyermeke nem volt.⁸⁸

17. sz. melléklet: Sárközy István életrajza.

1759-ben született Kisasszondon a vármegye egyik legbefolyásosabb református famíliája gyermekeként. Családja már az oszmán hódítás előtt is jelen volt Somogyban, majd elmenekülésüket követően a visszafoglaló háborúk végén tértek vissza, valamikor 1699 környékén. Nagypapja, Sárközy János főszolgabírói, főadószedői és alispáni hivatalokat viselt az 1700-as évek elején, ezt követően azonban világi méltóságot nem igen töltöttek be a rokonság tagjai egy nemzedéken keresztül. A Sárközy-család hivatali mellőzöttsége feltehetően felekezeti hovatartozásuknak volt köszönhető, ennek ellenére jelentőségükből aligha vesztettek a vármegyében, hiszen 1751-től ők látták el a belső-somogyi evangélikus-református egyházmegye főgondnokságát.⁸⁹ Sárközy István műveltsége egyértelműen átlag felettinek tekinthető korszakában. Tanulmányai során megfordult Pozsonyban, Sopronban és Debrecenben is, ezt követően rövid ideig joggyakornokként tevékenykedett, majd a hadsereg kötelékéhez csatlakozott. 1785-től kezdve Széchényi Ferenc pártfogását élvezte, ekkor aljegyzővé nevezték ki Somogyban, a későbbiek folyamán ellenőrként, élelmezési biztosként is szolgált. 1788-ban először került főadószedői hivatalra, 1790-ben megerősítették ebben a rendek. A pozíciót azonban 1794-ben elcserélte a babócsai főszolgabíróságra, amelyet 1801-ig birtokolt. 1807-ben újra főadószedővé nevezték ki, kétszer szavazott neki bizalmat a vármegye, mielőtt ismét idő előtt távozott a méltóságból. Sárközyt többszöri kandidálás után végül 1824-ben másodalispánná választották, és sikeresen megmaradt a hivatalban egészen a közélettől

⁸⁸ „Birtokösszeírás 1814-ben.” „Kovács (másként Gyergyevics).” „Somogyi törzsökös és kihirdetett nemes családok.” In: BARANYAI 1914.; Hof- und Staats-Schematismus 1820. 461.; „Somogy sérelmi politikája.” „A Czindery-ügy fejleményei.” „Somogy egyedüli követe.” „Teleki főispáni helytartó.” „Tespédő közigazgatás.” In: REISZIG 1914b.; SML IV.1.b. Közgyűlés 1774. 403-409.; 1790. 1-9.; 1795. 1-14.; 1800. 347-349.; 1805. 988.; 1808. 587-600.; 1813. 695-709.; 1828. 650-677.

⁸⁹ „Sárközy (Nádasdi).” In: BARANYAI 1914.; „Sárközy család (nádasdi).” In: KEMPELEN 1911-1915.; „Sárközy család. (Nádasdi).” In: NAGY 1857-1868.; „A nádasdi Sárközy-család.” „Sárközy István és utódai.” In: SÁRKÖZY 1906.

való 1836-os visszavonulásáig, amely után az udvartól tanácsosi kinevezést kapott elismerésként. Az 1814-es birtokösszeírás szerint 2045 kataszteri holdat tulajdonolt. Hivatalnoki pályán fiai is követték. Idősebbik gyermeke, Albert⁹⁰ aljegyzőként kezdte, főjegyzőként folytatta, majd apja pozícióját megörökölve másodalispán lett 1836-ban, négy évvel később pedig egészen az első alispáni címig eljutott, miközben az 1832–1836-os diétán követi tisztséget is ellátott. Az 1848–1849-es események idején rövid ideig Somogy főispánja. A fiatalabb fia, Kázmér⁹¹ a család Fehér megyei birtokaira települt át. Itt volt aljegyző, al- és főszolgabíró, másod-, illetve első alispán. Az 1840-es évektől kezdve országos hivatalokra emelkedett, a királyi tábla úrbéri osztályának elnökeként, alnádorként, országgyűlési képviselőként, valamint a hétszemélyes tábla bírójaként szolgált.⁹²

18. sz. melléklet: Somssich Miklós életrajza.

1784-ben született Somogysárdon tehetősebb római katolikus birtokosok leszármazottjaként. Családja somogyi birtokait a nagyapa, Antal,⁹³ alapozta meg Sárd mezőváros⁹⁴ megszerzésével, valamint főjegyzői, elsőalispáni tevékenységével. Miklós apja, József komolyabb vármegyei tisztségeket nem viselt – bár az 1800-as restauráció alkalmával, különösebb hivatali előzmények nélkül pályáztatták az elsőalispáni titulusra – sikertelenül. Nagybátyja, az ifjabb Antal, viszont főszolgabíróként néhány évig a szigeti járás igazgatásáért felelt, mielőtt hivatalát feltehetőleg főispánváltás miatt feladta.⁹⁵ Ifjabb Antal fia, Miklós unokatestvére, János, volt az, aki lovas kapitányként, császári-királyi kamarásként 1812-ben bárói, 1813-ban grófi címet szerzett, megalapítva ezzel a család első grófi ágát. (A másodikat Miklós öccse, Pongrác hozta létre 1845-ben egy aktív politikai pálya csúcsán.)⁹⁶

⁹⁰ Sárközy Albert (1790-1860) a somogyi reformellenzék prominens politikusa, számos vármegyei tisztség birtokosa. L. „Sárközy István és utódai.” In: SÁRKÖZY 1906

⁹¹ Sárközy Kázmér (1799–1876) bátyjától eltérően a konzervatív oldal híve, politikai pályája még a dualizmusba is beelőd. L. „Sárközy István és utódai.” In: SÁRKÖZY 1906.

⁹² „Birtokösszeírás 1814-ben.” In: BARANYAI 1914.; *Jelenkor*, 1833. 1-2.; *Jelenkor*, 1836. 1.; „Sárközy István és utódai.” In: SÁRKÖZY 1906.; SML IV.1.b. Közgyűlés 1790. 1-9.; 1795. 1-14.; 1800. 347-349.; 1806. 413-424.; 1808. 587-600.; 1813. 695-709.; 1817. 665-687.; 1824. 233-255.; 1828. 650-676.

⁹³ Somssich Antal (1689–1779), Somogy első alispánja 1736 és 1748 között, országgyűlési követ 1741-ben. Korábban főjegyző, utóbb pedig az udvari kancelláriánál vállalt tanácsosi pozíciót.

⁹⁴ Ma Somogysárd.

⁹⁵ Kaposi Zoltán úgy gondolja, ifjabb Somssich Antal Széchényi Ferenc kerületi biztosságával nem tudott kiegyezni, ezért vonult vissza a közügyektől l. KAPOSI 2002. 67.

⁹⁶ „Somssich (Saárdi, nemes és gróf).” In: BARANYAI 1914.; KAPOSI 2002. 59-73, 77-80.; KAPOSI 2014. 19-21.; „Somssich (saárdi) nemes és gróf.” In: KEMPELEN 1911-1915.; „Somssich család. (Sárdi, gróf és nemes)” In: NAGY 1857-1868.; SML IV.1.b. Közgyűlés 1800. 347-349.; „Somogysárd” In: REISZIG 1914a.; „Vármegyei kormányzat.” „Somssich Antal alispán.” „A koronázó országgyűlésen.” „Gróf Patachich főispán.” „Gróf Batthyány Károly főispán.” In: REISZIG 1914b.

Miklós közéleti karrierjét jogi tanulmányai befejezte után, 1806-ban kezdte Somogyban aljegyzőként. Két évvel később, 1808-ban már a vármegye főjegyzőjeként találkozunk személyével. A gyors hivatali előmenetelét mi sem mutatja jobban, hogy 1811-ben már országgyűlési képviselő volt, az 1813-as tisztújítás alkalmával pedig egészen a másodalispáni székig jutott. E titulusában azonban tartósan nem maradt meg. 1816-ban lemondott hivataláról⁹⁷ és visszavonult a közügyektől, csupán az árvaszéki elnökséget vállalta el 1817-től. Az országgyűlési élet 1825 utáni visszatérésével viszont újra aktivizálta magát, ismét Somogy küldöttjeként szerepelt a diétán 1830-ban, 1832–36-ban, valamint 1839–40-ben, ahol a kialakuló liberális nemesi ellenzék egyik vezéregyéniségeként tarthatjuk számon – egészen az 1840-es években bekövetkező újabb visszavonulásáig. Hosszú, aktív politizálástól mentes évtizedeket követően 1870-ben hunyt el. Az 1814-es összeíráskor 9780 holdat birtokolt.⁹⁸ Gyermekai közül, a legidősebb, Pál futotta be a legnagyobb hivatali karriert – országgyűlési képviselővé (1843–47, 1861–81), illetve a képviselőház elnökévé (1868–70) is megválasztották. A középső fiú, Lőrinc, szintén a közéleti pályán mozgott – először a kaposvári járás főszolgabírájaként, majd a vármegye egyik alispánjaként szolgált 1865 és 1876 között.⁹⁹

⁹⁷ KAPOSÍ 2002. 77.; Polgár 2004. 41.

⁹⁸ „Birtokösszeírás 1814-ben.” In: BARANYAI 1914.; KAPOSÍ 2002. 70, 76-79.; POLGÁR 2004. 41.; „Somssich Miklós.” „Az 1830-iki országgyűlés.” „Az 1832-iki országgyűlés.” „Az 1839-iki országgyűlés.” In: REISZIG 1914b. SML IV.1.b. Közgyűlés 1808. 587-600.; 1813. 695-709.; 1817. 665-687.; 1824. 233-255.; 1828. 650-676.

⁹⁹ KAPOSÍ 2002. 70, 85.; KAPOSÍ 2014. 21.; „Somssich (saárdi) nemes és gróf.” In: KEMPELEN 1911-1915.